

Lapsiasia
VALTUUTETTU

Elina Pekkarinen

Rekistereistä täsmätoimiin? Kohortti 1997 –tutkimuksen anti ja rajoitteet lastensuojelulle

Lasten suojelun kesäpäivät

Kemi

4.5.2019

Esityksen sisältö

- Yleistä rekisteritutkimuksista
- Rekisteritutkimusten vahvuudet ja heikkoudet
- Kohortti 1997 -tutkimus ja sen tuloksia lastensuojelusta
- Suositukset lastensuojelulle
- Mitä jää näkymättömiin?

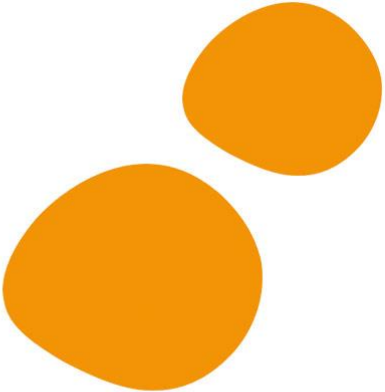
Yleistä rekisteritutkimuksista

Rekisterien historiaa

- Yhteisöt ovat keränneet rekisteröitävää tietoa kautta ihmiskunnan historian
- Suomessa kirkonkirjoihin merkittiin kastetut, vihityt, haudatut ja muuttaneet, sekä rippikirjaan lisäksi kinkereillä testattu kristinopin osaaminen, lukutaito ja ehtoolliskäynnit sekä rikokset
- 1748 perustettiin Ruotsin taulustolaitos ja Suomen ensimmäinen väestötilasto laadittiin 1749
- Suomen tilastovirasto perustettiin 4.10.1865
- Terveysrekistereitä alettiin kerätä järjestelmällisesti 1950-luvulla ja sosiaalihuollon rekistereitä 1960-luvulla.

Rekisterien tutkimuksen historiaa

- Rekisterit on perustettu hallinnon käyttöön
- Rekisterien salassapitosäätely sallii historiallisen ja tieteellisen tutkimuksen sekä tilastoinnin (myös EU:n uusi tietosuoja-asetus)
- Tutkimuskäyttö on johtanut kokonaisten tieteenalojen sekä tilastollisten menetelmien ja ohjelmien syntyyn
- Rekisterit ovat edelleen alikäytössä
- Uusia tuulia: laajat kohorttitutkimukset, big data, kaupallinen tiedonkeruu.

Rekisteritutkimuksen vahvuudet ja heikkoudet

	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
Aineisto	Tunnistetiedot mahdollistavat saman henkilön tietojen yhdistämisen eri rekistereistä. Pitkä seurantamahdollisuus.	Puutteelliset tai virheelliset henkilötunnukset, esimerkiksi vastasyntyneet, maahanmuuttajat ja muiden maiden kansalaiset
Aineistonkeruu	On nopeaa, koska tiedot on kerätty valmiiksi	Tutkimusluvan saaminen saattaa kestää useita kuukausia. Rekisteritiedot valmistuvat viiveellä. Rekisteritiedot pitää aina esikäsitellä ja tarkastaa huolellisesti.
Kustannukset	Säästää aineistonkeruun kustannuksia	Osa rekisteritiedoista kalliita
Tietojen luotettavuus ja kattavuus	Tietojen huolellinen tallentaminen ja standardoidut aineistonkeruumenetelmät parantavat rekisteritietojen laatua	Aineisto voi sisältää virheitä ja puuttuvia tietoja. Tietojen kattavuus ja luotettavuus voi vaihdella.

Lähde: Räisänen & Heinonen & Sund & Gissler (2013)

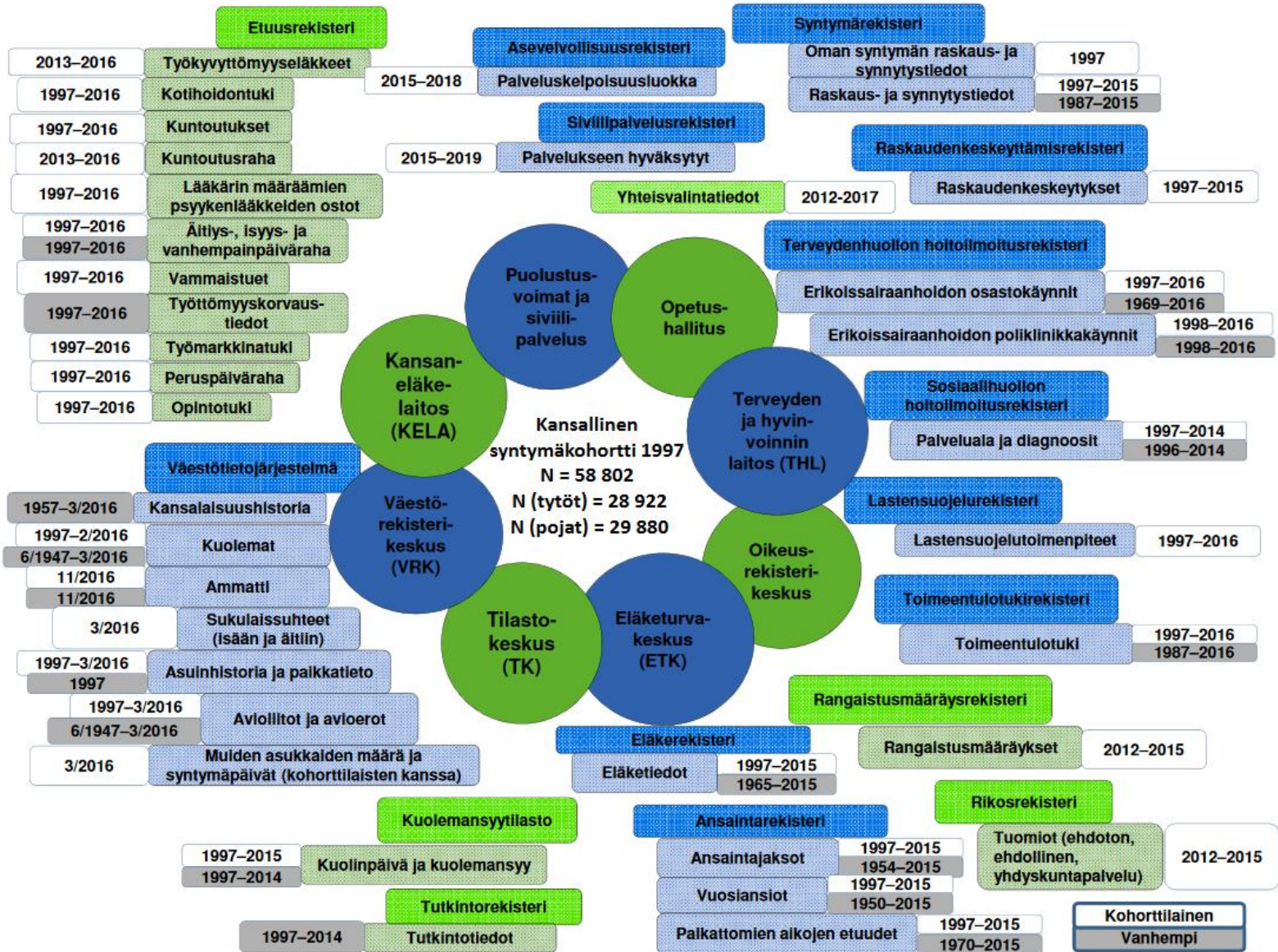
	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
Muuttajat	Rekistereitä yhdistämällä saa lukuisia muuttujia.	Muuttujia on rajoitetusti, eikä uusien muuttujien lisääminen rekisteriin ole jälkikäteen mahdollista. Elämäntapaan liittyviä tietoja on rajoitetusti. Muuttujien määrittely voi vaihdella eri rekistereissä, mikä on huomioitava, jos tietoja yhdistetään. Rekisterin sisältö voi muuttua.
Tutkimusasetelma	Voidaan soveltaa useita havainnollistavia tutkimusasetelmia kuten kohortti- ja tapausverrokkitutkimuksia sekä pitkittäis- ja poikkileikkaustutkimuksia. Sopii hyvin tilanteisiin, joissa satunnaistetut kontrolloidut koeasetelmat ja interventiotutkimukset eivät ole mahdollisia.	Rekisteritiedot on alun perin kerätty hallinnollisiin ja tilastollisiin tarkoituksiin, mikä voi rajoittaa tutkimusasetelmaa.

Lähde: Räisänen & Heinonen & Sund & Gissler (2013)

	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
Tutkimuksen tarkoitus	<p>Voidaan tarkastella lukuisia tapahtumia sekä niiden välisiä yhteyksiä.</p> <p>Voidaan määrittää ilmaantuvuutta, vallitsevuutta, riskitekijöitä, yhteyksiä, ennusteita ja hoidon vaikuttavuutta.</p>	
Aikatekijät	<p>Tarkastelunäkökulma voi olla ajan suhteen menneessä ajassa tapahtuva ilmiön yhteydessä olevien tekijöiden tarkastelu (retrospektiivinen) tai etenevä tutkimus, jossa tiettyä tutkimusryhmää seurataan (prospektiivinen).</p> <p>Myös poikkileikkaus- ja pitkittäistutkimukset ovat mahdollisia.</p>	<p>Rekisteritutkimuksella ei välttämättä voi osoittaa kausaliteettia</p>

Lähde: Räisänen & Heinonen & Sund & Gissler (2013)

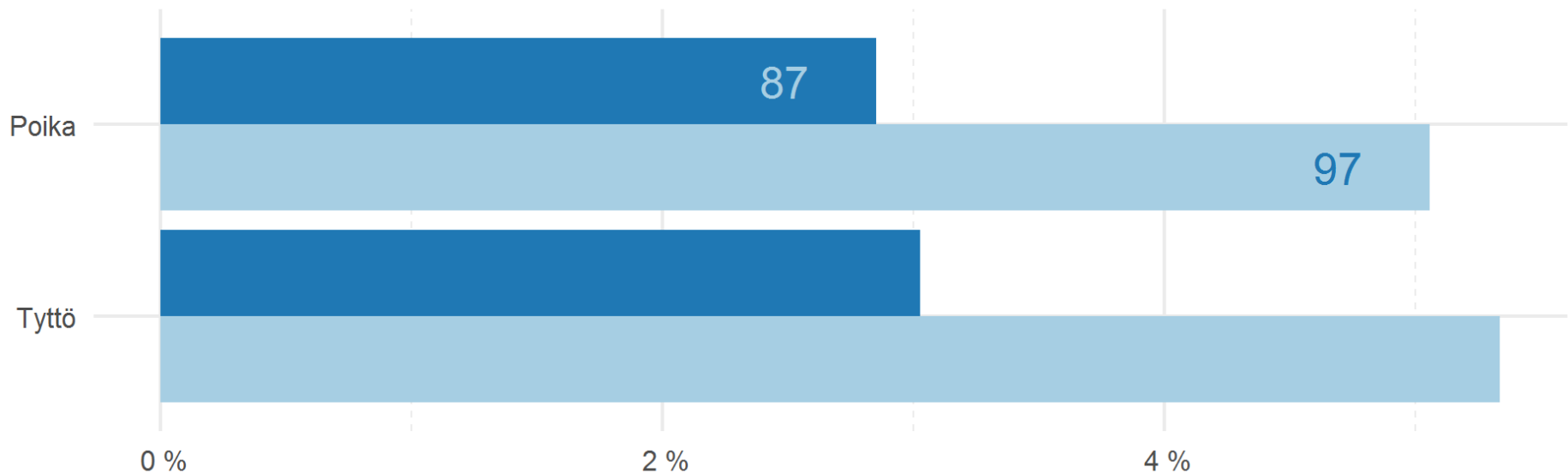
Kohortti 1997 - tutkimus ja sen tuloksia lastensuojelusta

Yleisiä huomioita

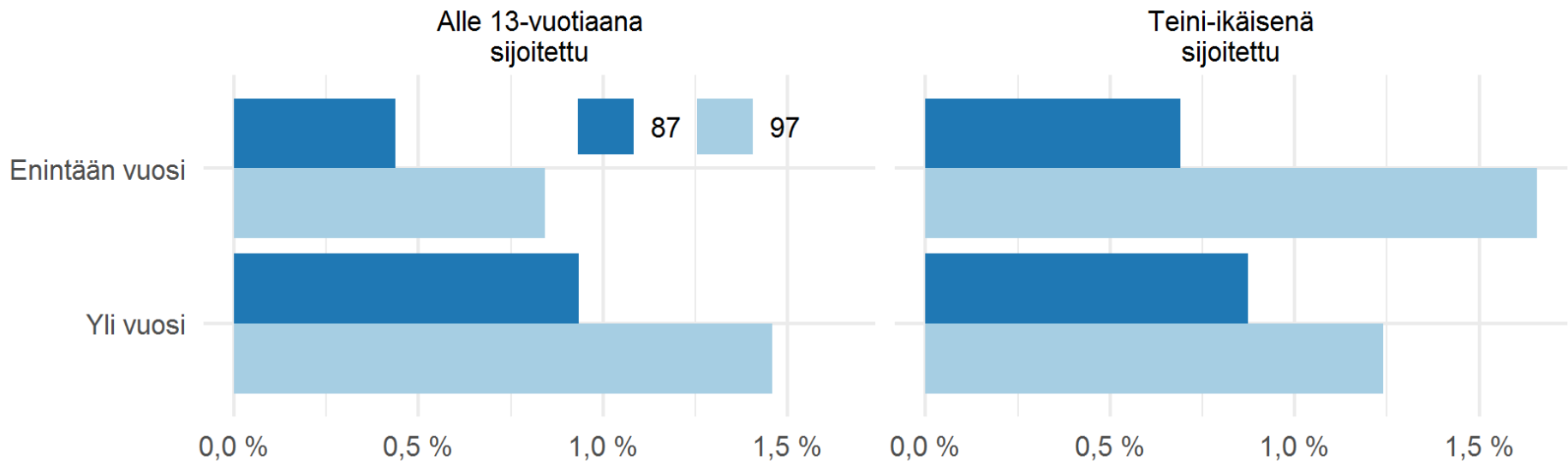
- Rekisterien perusteella voidaan seurata vain niitä lastensuojelun asiakaslapsia, jotka ovat olleet sijoitettuina kodin ulkopuolelle
- Sijoitus kodin ulkopuolelle on voinut olla kiireellinen huostaanotto/sijoitus, avohuollon sijoitus, huostaanottoon perustuva sijoitus (suostumukseen perustuva tai tahdonvastainen) tai jälkihuollon sijoitus
- Sijoituksen kesto on voinut olla yhden päivän tai koko alaikäisyyden pituinen
 - Tästä johtuen aineisto jaettiin luokkiin lyhyt- ja pitkäaikainen sijoitus (alle vuoden ja yli vuoden pituinen)
- Aiemmista tutkimuksista tiedetään, että sijoituksen perusteet ja hyvinvoinnin ennusteet vaihtelevat pienenä sijoitettuina olleiden ja teini-ikäisinä sijoitettuina olleiden välillä
 - Tästä johtuen aineisto jaettiin luokkiin alle 12-vuotiaana sijoitetut ja teini-ikäisenä sijoitetut.

Vuosina 1987 ja 1997 syntyneiden lasten sijoitukset sukupuolittain % koko kohortista.

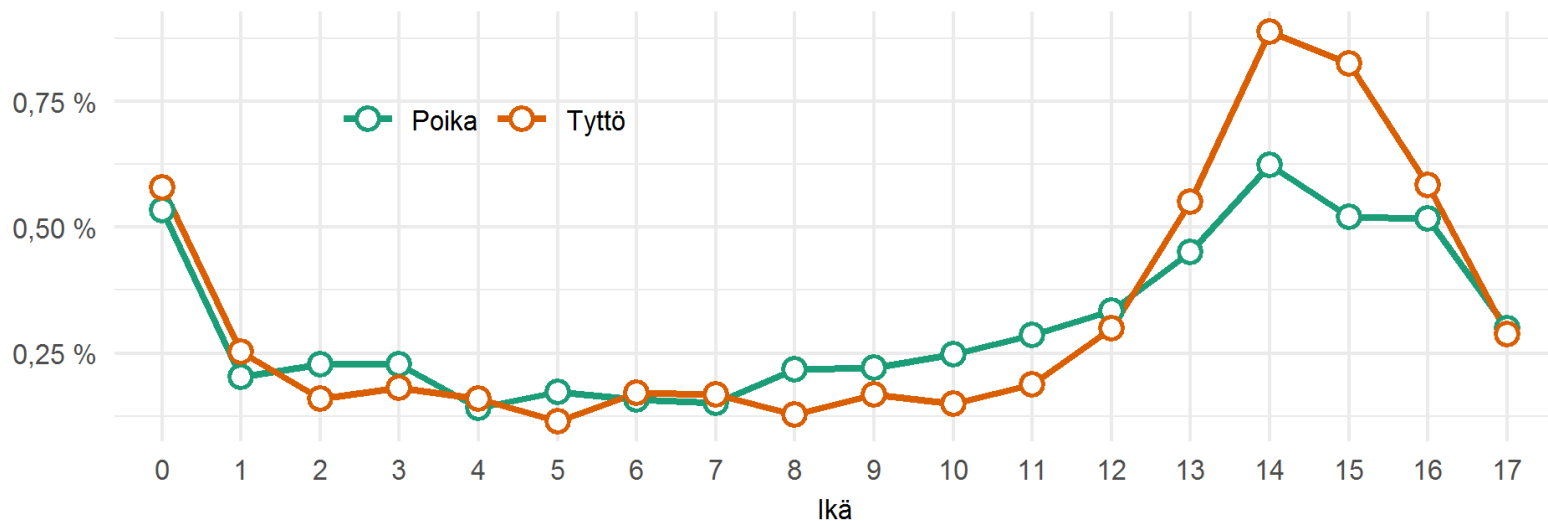
Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

Vuosina 1987 ja 1997 syntyneiden lasten sijoitusten kesto ja sijoitusikä % koko kohortista.

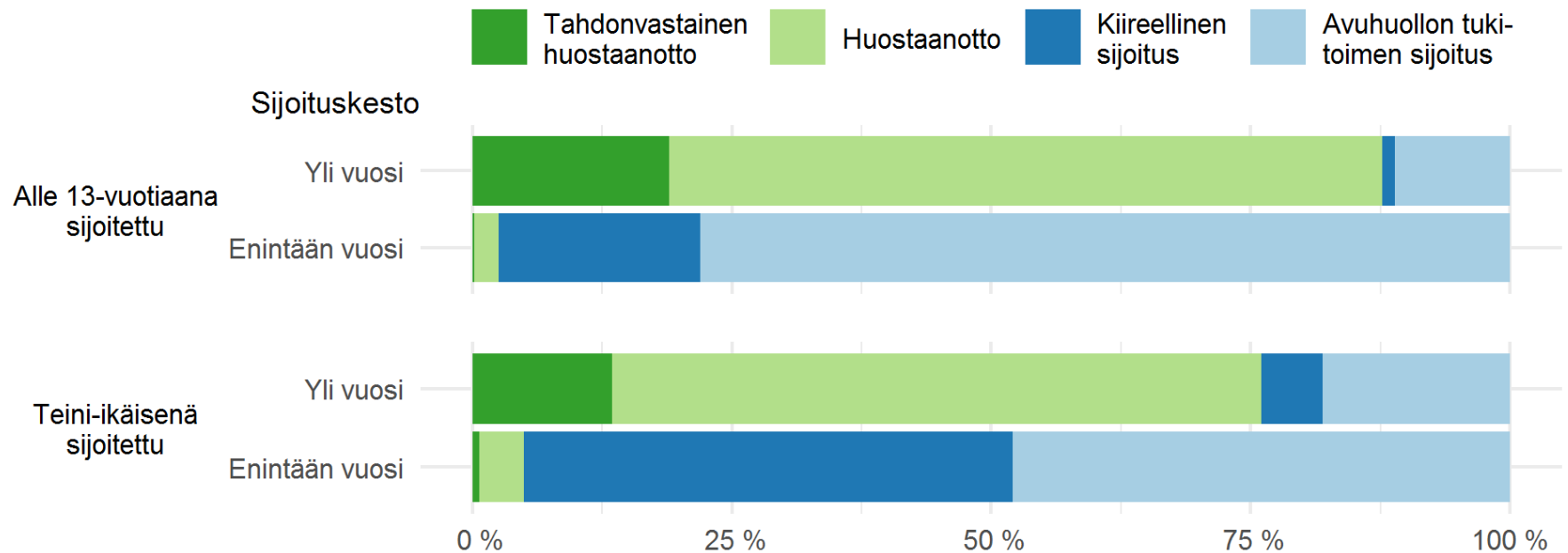
Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

Vuonna 1997 syntyneet kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ensimmäisen sijoitusiän mukaan sukupuolittain.

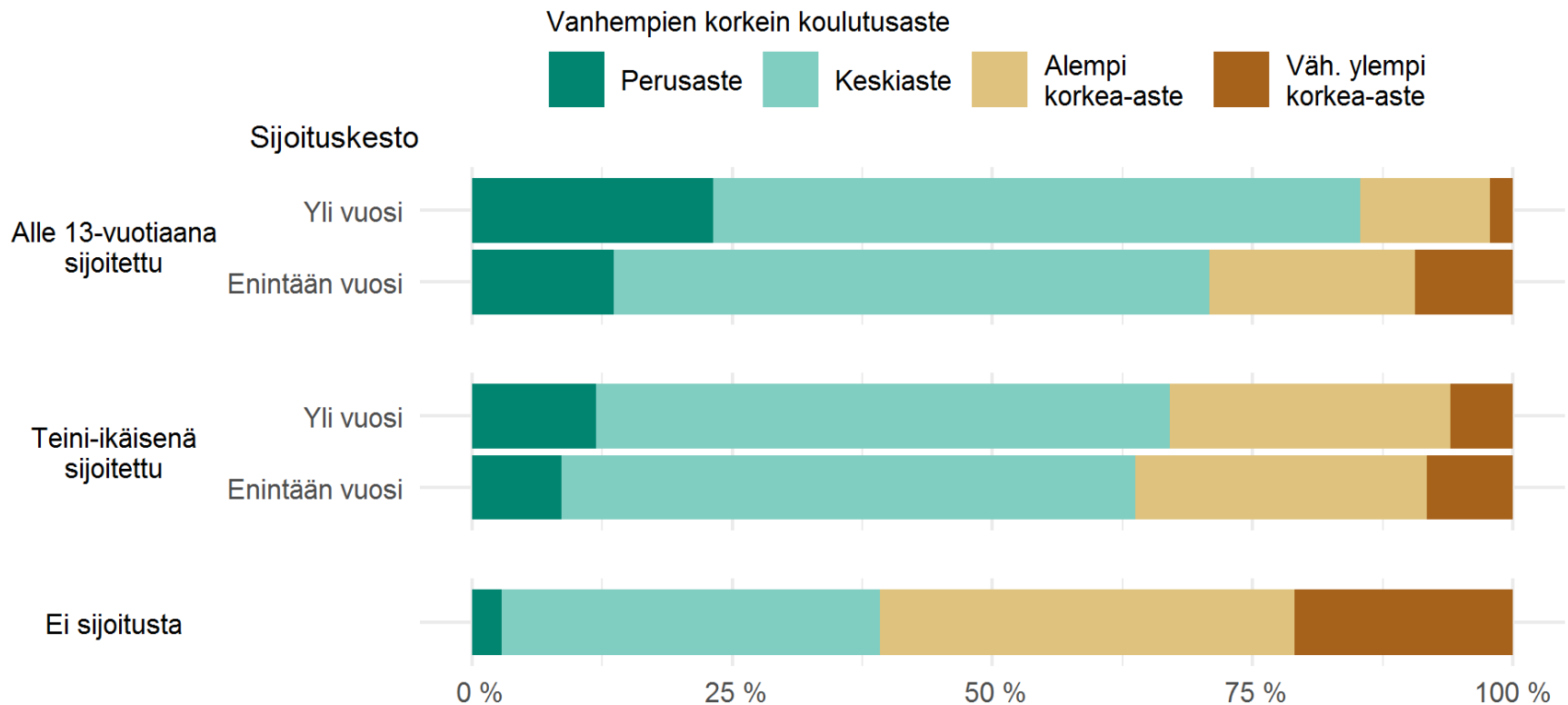
Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

Vuonna 1997 syntyneiden lasten sijoitukset sijoitusperusteen, sijoituksen keston ja sijoitusiän mukaan.

Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

Vuonna 1997 syntyneiden lasten vanhempien koulutusaste sijoituksen keston ja sijoitusiän mukaan.

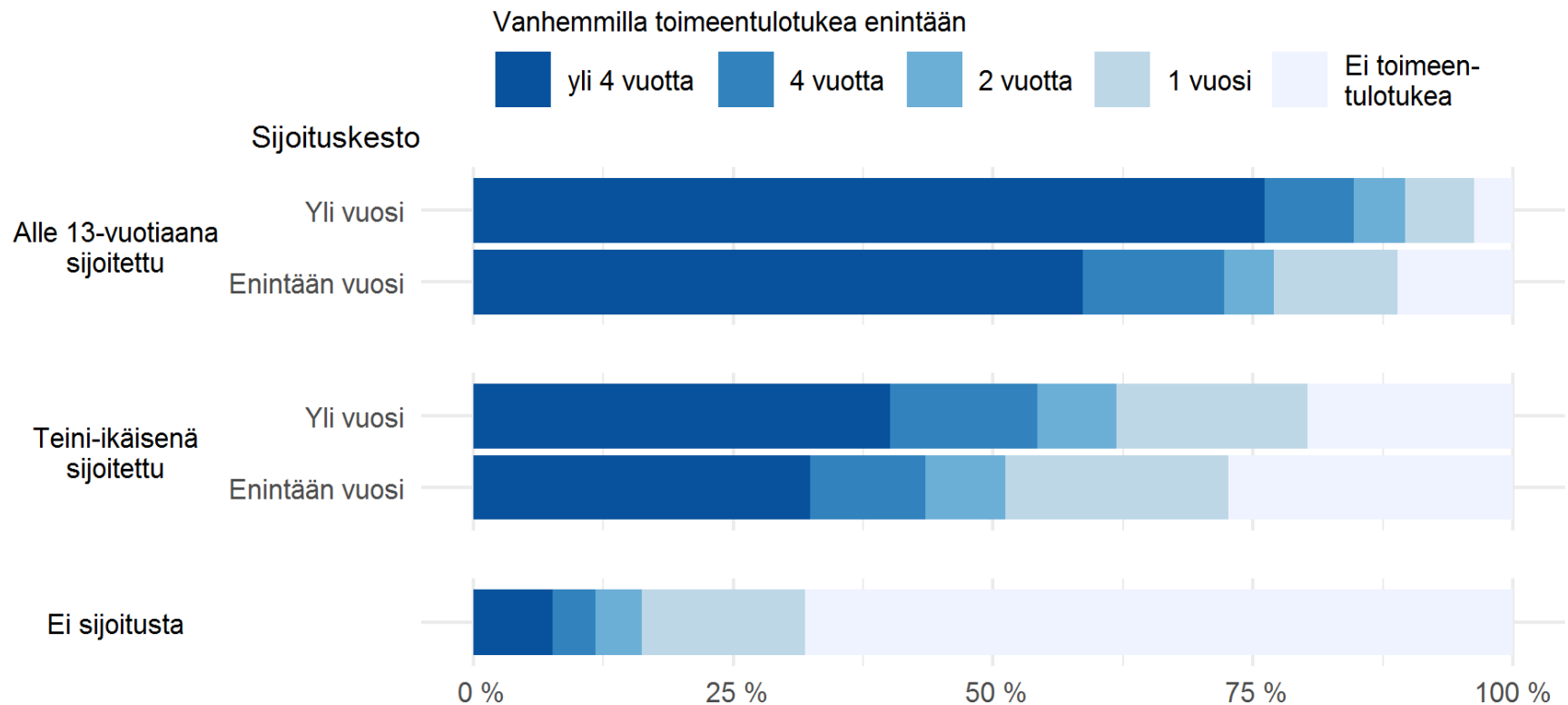

Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

NATIONAL INSTITUTE
FOR HEALTH AND WELFARE
FINLAND

Vuonna 1997 syntyneiden lasten vanhempien toimeentulotuen saanti sijoituksen keston ja sijoitusiän mukaan.

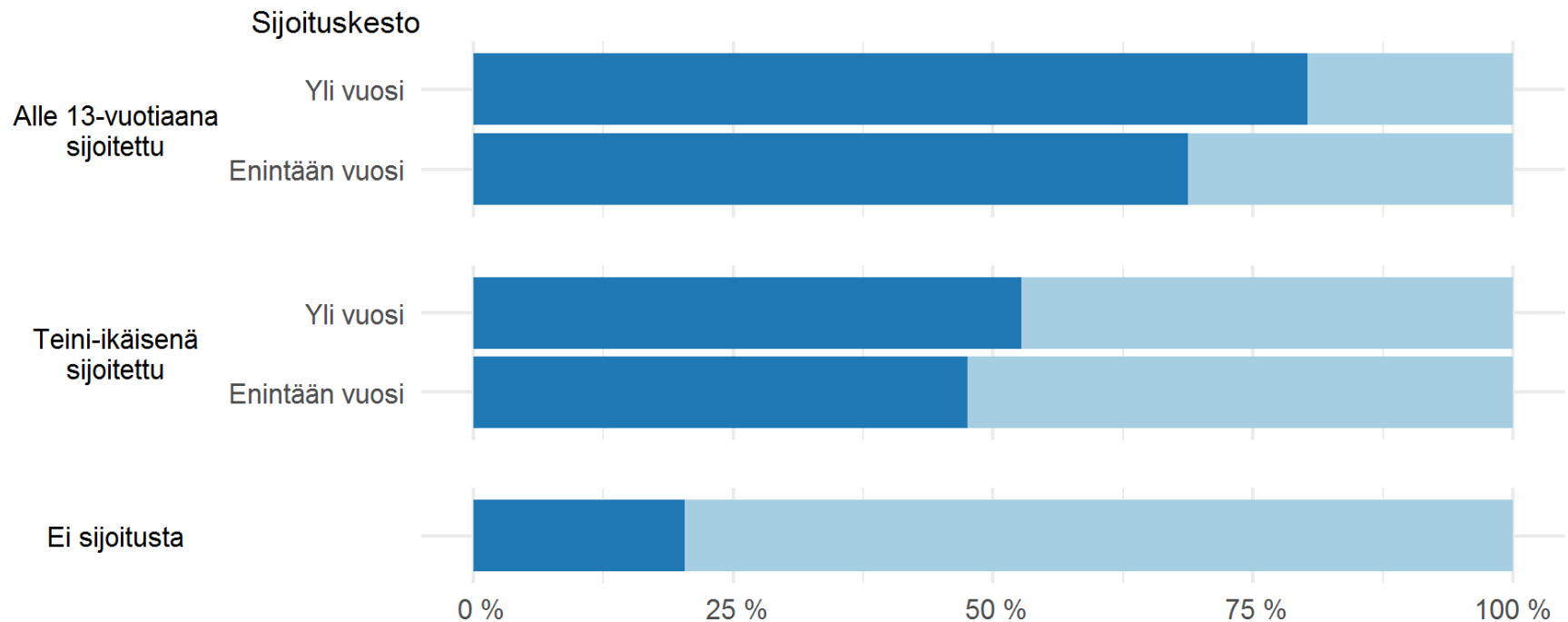
Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

NATIONAL INSTITUTE
FOR HEALTH AND WELFARE
FINLAND

Vuonna 1997 syntyneiden lasten vanhempien psykiatriset diagnoosit sijoituksen keston ja sijoitusiän mukaan.

Vanhemmalla psykiatrisen diagnoosi ■ Kyllä ■ Ei

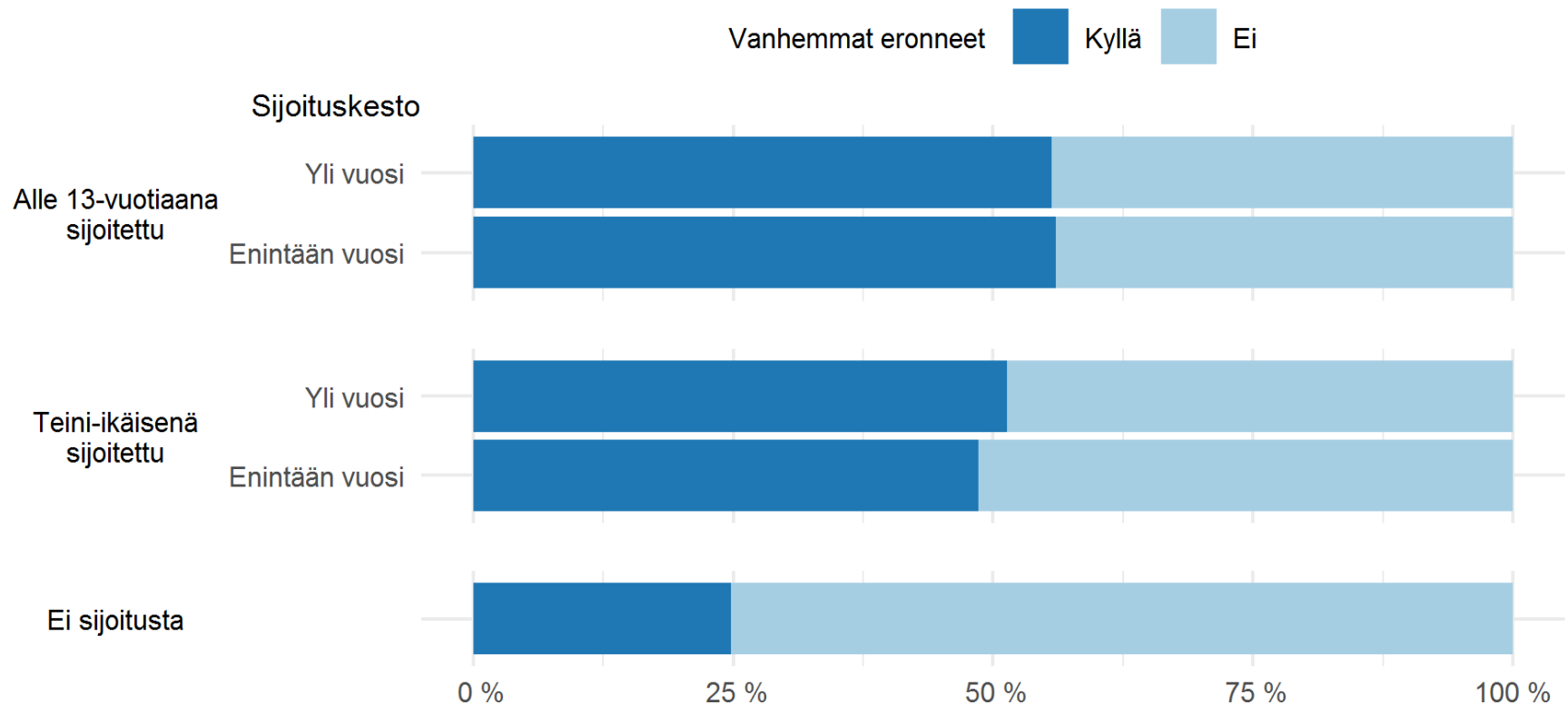

Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

NATIONAL INSTITUTE
FOR HEALTH AND WELFARE
FINLAND

Vuonna 1997 syntyneiden lasten vanhempien erot sijoituksen keston ja sijoitusiän mukaan.

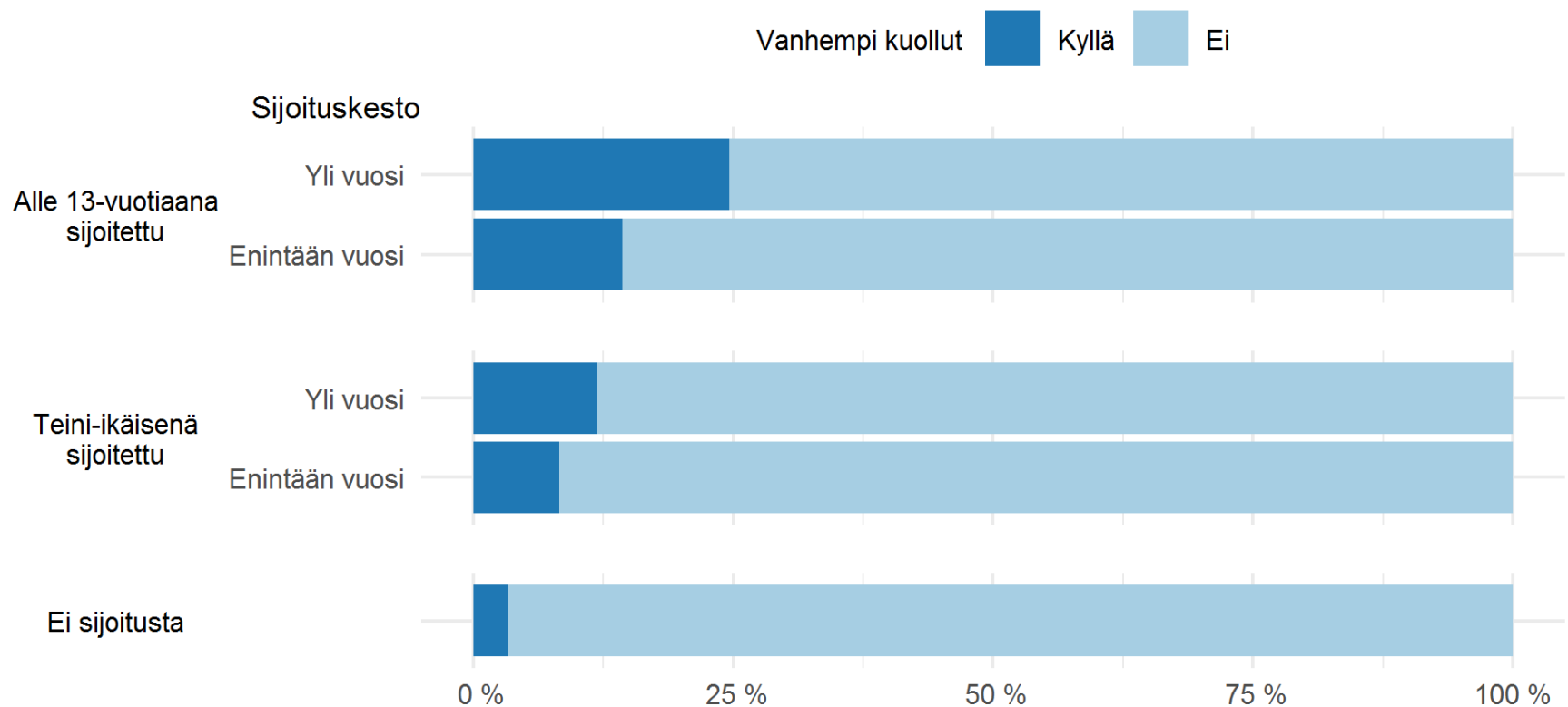

Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

NATIONAL INSTITUTE
FOR HEALTH AND WELFARE
FINLAND

Vuonna 1997 syntyneiden lasten vanhempien kuolemat sijoituksen keston ja sijoitusiän mukaan.

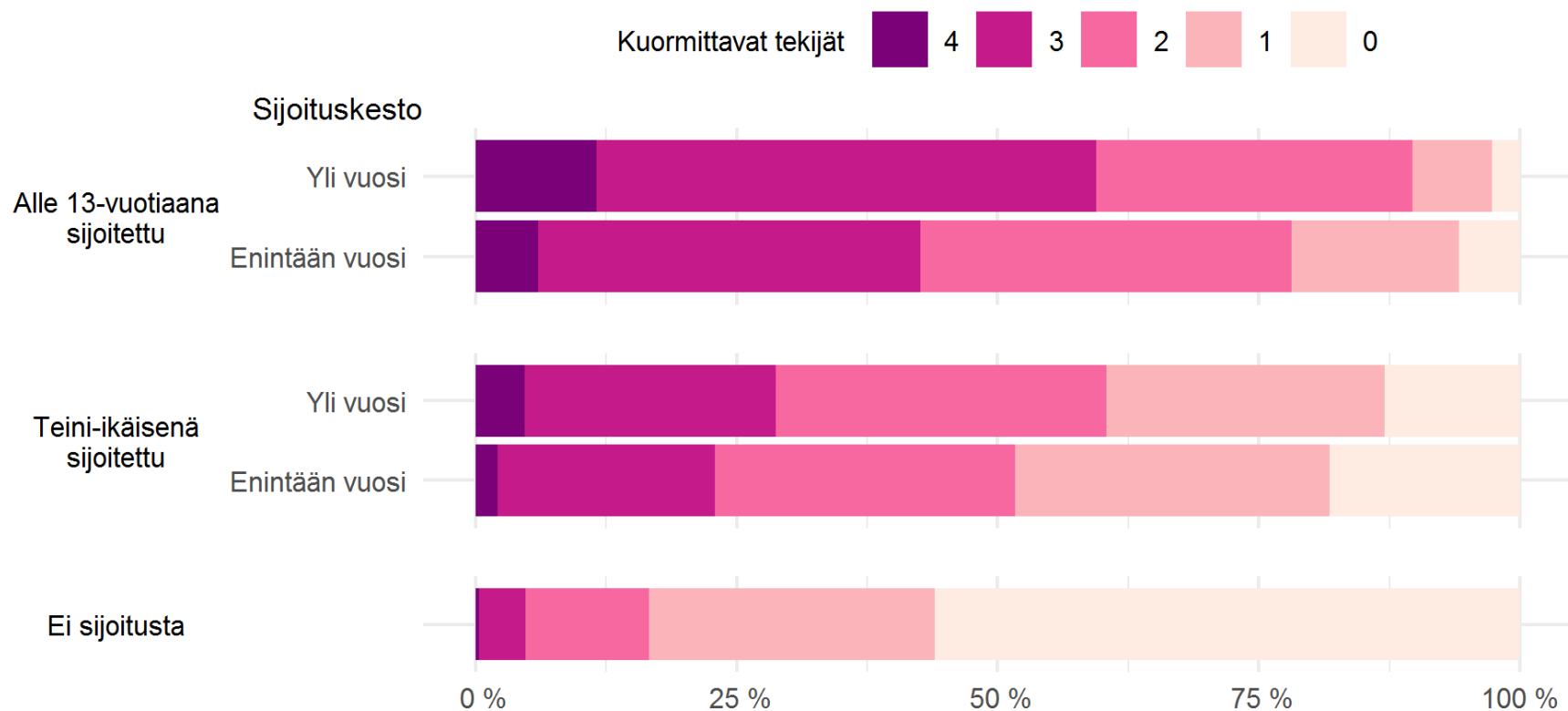

Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

NATIONAL INSTITUTE
FOR HEALTH AND WELFARE
FINLAND

Vuonna 1997 syntyneiden lasten vanhempien kuormittavat tekijät (matala koulutus, tt-tuki, mt-diagnoosi, ero/kuolema) sijoituksen keston ja sijoitusiän mukaan.

Source: Finnish Birth Cohort 1987 & 1997

Kohorttitutkimuksen tulosten yhteenvetoa

- 1997 syntyneistä 3252 (5,7 %) oli jossain elämänsä vaiheessa sijoitettuna kodin ulkopuolelle
- Sijoitukset kohdistuvat edelleen kuormittuneissa olosuhteissa kasvaviin lapsiin ja nuoriin
- Kaiken ikäisten lasten lyhyt- ja pitkäkestoiset sijoitukset ovat lisääntyneet kohorttien välillä
- Erityisesti teini-ikäisenä tapahtuvat lyhytkestoiset sijoitukset ovat lisääntyneet, sijoitusperusteena kiireellinen sijoitus
- Perhesijoitus ei ole korvannut laitossijoitusta yleisimpänä sijoituspaikkana
- Sijoitusten taustalla usein vanhempien matala koulutus, toimeentulotuen pitkäaikainen käyttö, mielenterveyden ongelma ja perhesuhteissa tapahtuneet muutokset taikka menetykset.

Suosituksset lastensuojelulle

Suosituksia

- Kiinnitettävä huomiota sijoitusmäärien kasvuun
- Tunnustettava nuorisoikäisten huimat sijoitusluvut
- Pohdittava sijaishuoltomuotoja kriittisesti: soveltuuko perhehoito teini-ikäisille?
- Huolehdittava aikuisten
 - Koulutuksesta
 - Toimeentulosta
 - Mielen terveystalveluista
 - Parisuhteista
 - Henkiinjäämisestä

Mitä jää näkymättömiin?

Rekisterit eivät paljasta...

- Uupumusta ja avuttomuutta
- Päihteidenkäyttöä
- Elämänhallinnan heikkoutta
- Hoidon laiminlyöntiä
- Emotionaalista tai fyysistä kaltoinkohtelua
- Perheväkivaltaa
- Seksuaalista väkivaltaa
- Kuljeskelua
- Yksinäisyyttä
- Kiusaamista
- Ja niin edelleen...

Lopuksi siis eettisesti kestävästä tutkimuksesta ja politiikasta

- Eettisesti kestävä tutkimus edellyttää rehellisyyttä
- Pelkkiin rekistereihin nojaaminen jättää valtavia tietoaukkoja: tutkimuksella on rajansa
- Ongelmien kuvaukset, keinovalikoimat niiden ratkaisemiseksi ja jopa politiikkasuositukset voivat tulla tutkijoilta, mutta hoidettavien ongelmien ja keinojen valinta on poliitikkojen tehtävä
- Vastuu hyvinvointipolitiikan edistämisestä on kuitenkin jaettu
- Yhteinen keskustelu tutkijoiden, viranomaisten, ammattilaisten ja päättäjien kesken onkin välttämätöntä
- Jatketaan siis tästä!

Lapsiasia
VALTUUTETTU

KIITOS AJASTANNE!

Lapsiasia.fi

Lähteet

- Tilastolaitoksen historiaa <https://www.stat.fi/org/tilastokeskus/historia.html>
- Kirkonkirjat. Suomen Sukututkimusseura <https://www.genealogia.fi/kirkonkirjat>
- Ristikari, Tiina & Keski-Säntti, Markus & Sutela, Elina & Haapakorva, Pasi & Kiilakoski, Tomi & Pekkarinen, Eina & Kääriälä, Antti & Aaltonen, Mikko & Huotari, Tiina & Merikukka, Marko & Salo, Jarmo & Juutinen, Aapo & Pesonen-Smith, Anna & Gissler, Mika (2018) Suomi lasten kasvuympäristönä – Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Helsinki: Nuorisotutkimusseura & Nuorisotutkimusverkosto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137104/URN_ISBN_978-952-343-152-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Räisänen, Sari & Heinonen, Seppo & Sund, Reijo & Gissler, Mika. (2013). Rekisteritietojen hyödyntämisen haasteet ja mahdollisuudet. Suomen lääkärilehti. Finlands läkartidning. 68. 3075-3082.
- Sihvonen, Ari-Pekka & Gissler, Mika (2005) Rekisteritietojen käyttö sosiaalitieteellisessä tutkimuksessa 2000-luvun alussa. Yhteiskuntapolitiikka (70) 5, 514-520.